№ 206, სექტემბერი 30, ოთხშაბათი 1892 სექტემბერი 30, ოთხშაბათი № 206

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲦᲘᲠᲘᲡ

ოთვე	მან.	კ.	ოთვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თბილისში რედაქციას, ეკუთა-ში, ავშვალის ქუჩაზედ, გარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში; წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიას, სთავად-აზნაურთ სახლის სახლებში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა. ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1892 საპოლიტიკო და საალიტერატურო გაზეთი 1877—1892

რედაქციისაგან

გაზეთი „ᲘᲕᲘᲠᲘᲐ“ 1-ლ ოქტომბრიდგან წლის დამლევამდე ღირს 3 მან. 50 კაპ. მსურველს შეუძლიან ეს ფული ნაწილ-ნაწილადაც შემოიტანოს. (3—2)

ᲫᲚᲘᲝᲑᲐᲜᲐ ოტიას ასული ᲨᲐᲑᲣᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ და ᲜᲘᲜᲐ რაქდენის ასული ᲨᲐᲑᲣᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ გულითადის მწუხარებით აუწყებენ რა ნაცნობთა და ნათესავთა გარდაცვალებას ეცლახში, პირველი მეუღლისას და მეორე მამისას კოლეეესკი ასესორის **ᲠᲐᲥᲓᲔᲜ ᲒᲚᲐᲮᲐᲡ ᲫᲘᲡ ᲨᲐᲑᲣᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐᲡ**, სთხოვენ მობრძანდნენ სოფ. საშაბუროს პანაშვიდზედ, შაბათს, 3 ღვინობისთვეს, დილის 10 საათზედ. (1—1)

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“

გამოდგა 1892 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე. ᲕᲘᲡᲐᲒ ᲬᲚᲘᲡ ᲓᲘᲐᲚᲔᲥᲢᲘᲡ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲐᲛ 1892 ᲬᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲦᲔᲑᲐᲗᲝᲚ: ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲨᲘ: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოოზის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარგასლის გალერეიაში.

ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРІЯ“.

რედაქცია ამასთანავე აცხადებს, რომ იგი გაზეთის გზგზაფნის გამო ჰასუხის მგებელ იქნება მარტო ამ სულის-ამოქმედ წინაშე, ვინც გაზეთის დაკვეთასთვის შესახვედრს ფულს პირდაპირ რედაქციაში და ან „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნას.

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთის სათაურშივე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘ

სუბუშაბათს, 1 ოქტომბერს,

ქართული დრამატიული საზოგადოების არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქმნება პირველად

ახალი პიესა

ᲓᲐᲜᲐᲨᲐᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲡᲐᲡᲯᲔᲚᲘ

მელოდრამა 5 მოქმედ. თხზ. ბელლოსი

ᲗᲐᲠᲒᲛ. Ვ. ᲐᲑᲐᲨᲘᲫᲘᲡᲐ.

მოთამაშენი: ქქ. ავადოვისა, მელიქიშვილისა, ტარიელოვისა, საროდინიძისა; ბბ. აბაშიძე, გუნია, სვიმონიძე, გედევანოვი, შათირიშვილი, კანდელაკი, მუედლიძე, ადამიძე და სხვ.

ᲐᲓᲒᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘ ᲓᲐᲙᲕᲔᲚᲔᲑᲣᲚᲘᲐ

დასაწყისი სადამოს 8 საათზედ

მზადდება ახალი პიესები: „პარიტის ლატანი“, „ზოგი ჭირი მარგებელია“ და სხვა.

ადმინისტრატორი გ. დ. ᲒᲣᲜᲘᲐ.

ᲝᲤᲘᲪᲘᲐᲚᲣᲠᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐᲜᲘ ᲮᲝᲚᲝᲔᲠᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ.

მიხეილის სამკურნალოში 28 სექტემბერს ხოლერით ავადმყოფი არ მიუყვანიათ; საავადმყოფოში ორი ავადმყოფი.

ბორჩალოს მაზრის, სოფ. ბაშიჩერში 14 სექტემბრიდგან 19 სექტემბრამდე ავად გახდა 5, გარდ. 3, მორჩა 2; 19—25 სექტემბერს ავად არავინ გამხდარა. სოფ. კარაკლისში ავად ადარავინ გამხდარა.

გორის მაზრის სოფ. ზემო-ჭალაში 2 ავადმყოფი იყო, გარდაიცვალა 1; 22 სექტემბრისთვის 25 ავადმყოფი იყო; სოფ. ზემო გომში იყო 4 ავადმყოფი, მორჩა 2, გარდ. 1; 23 სექტემბერს ავად იყო 1; დანარჩენ სოფლებში ადარავინ გამხდარა ავად.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

*** განჯაში 25 ენკენისთვეს ხოლერით ავადმყოფი არ ყოფილა. მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 16, მორჩა 11, გარდ. 12, ავად არის 23.

დაღესტანს 2 სექტემბერს ავად გახდა 40, გარდ. 15, მორჩა 39, ავად არის 93.

ყარსში 26 სექტემბერს ავად გახდა 1, მორჩა 2, გარდ. 21, ავად არის 13.

*** 27 სექტემბერს, მიხეილის ქუჩაზედ, მუშტაიდის ბაღთან, ტფილისის მცხოვრებმა მიხეილ ალიხანოვმა მოჭგლიჯა გულიდგან ოქროს საათი ვინოკუროვის ქალს. ქურდი მაშინვე შეიპყრეს და საათი პატრონს დაუბრუნეს.

*** სამკურნალო განყოფილებას ტფილისის გუბერნიის მმართველობისას, მიუწერია ყველა მაზრების უფროსებისათვის, რომ შეჰკრიბონ ბოქაულებისა და მამასახლისების შემწეობით ცნობანი, ხოლერის გაჩენის დღიდგან რამდენი გამხდარა ავად, რამდენი გარდაცვლილა, რამდენი მორჩენილა, და რა ღონისძიება უხმარიათ ამ სენის მოსასპობად.

*** ქალაქის გამგეობამ დაადგინა ავჭალის ცხენის რკინის გზის პატრონთა, სუფთად შეინახეთ გზა და ხუთის წლის ციცერონი და აბა უსულო გვამები რას არგებენ სახელმწიფოს?.. დღეს საკმარისად დამტკიცებულია მეცნიერებისაგან, რომ დედა-ენას მოკლებული ერი ვერ აყვავდება გრძნობა-გონებით და ვერ მოუტანს სათვალ-ჩინო სარგებლობას ვერც თავს, ვერც ქვეყანას და ვერც მთავრობას იმ მიზეზით, რა მიზეზითაც ჩალადაც არ ელირებოდა დღევანდელი მეცნიერება, ლიტერატურა და ხელოვნება, რუსი რომ მუდამ გერმანულად ლაპარაკობდეს და სწერდეს, გერმანელი—ფრანგულად, ფრანგი—ინგლისურად, ინგლისელი—სომხურად, სომეხი—ქართულად, ქართველი—თათრულად და სხვანი. მაშასადამე, ნაციას მაშინ შეუძლიან სხვა ნაციასაკი მოუტანოს სარგებლობა, როცა ყველა თავის ქერქშია, როცა ბულბულს თავში არავინა სცემს: ჩიორას ენაზედ იგალობეო და სხვა.

თუ რა მნიშვნელობა აქვს სახელ-

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲣᲗᲐᲡᲒᲝᲚᲝᲒᲐ

IV *)

ინტელიგენციისა და მდაბიო ხალხის ურთიერთობის შესახებ.

ყოველთვის ასე არ იქნება, კეთილი იბღარტეს ფუტკარიენთ, ბოროტს ბოლო მოელება ნელ-ნელა, ხალხი ქონების ფიტს მოიკრავს და მისი წყალობით გონება-გრძნობითაც ამაღლდება. მხოლოდ კეთილის ასაღორძინებლად მიუცილებლად საჭიროა ჩვენმა მწიგნობრებმა არ დაიძინონ და მშობელი ქვეყნის დაუცხრომელი ჭირ-ვარამი დაუცხრომლად სწერონ და ჰკურნონ ერთმანეთის აზრების ერთმანეთთან გაზიარებით და თავიანთ ცოდნა-გამოცდილების დახმარებით, და ეს-კი მაშინ მოხერხდება სისრულით, როდესაც ღვთისგან მომადლებულს ჩვენს დედა-ენას ღვთაებრივი თავისუფლება ექმნება მინიჭებული ყველა საქართველოს ეკკლესიაში, სკოლებში, სასამართლოებში და ჟურნალ-გაზეთების დაბადებაში. „Дай Богъ намъ болѣе журналовъ: плодятъ читателей они. Гдѣ грамота—тамъ просвѣщенье, гдѣ просвѣщенье—тамъ добро“, მშვენივრად ამბობს პოეტი ვიაზემსკი, და აი ამისთვის, თუ მთავრობას საყოველთაოდ ყველასათვის კეთილი ჰსურს, როგორც კეთილ დედამამა თავისის შვილებისთვის, ქართველების ღვიძლ ენასაც ყველაში სრული თავისუფლება უნდა მიანიჭოს და არ დაგვშალოს დედა-ენაზედ ჟურნალ-გაზეთების გამრავლება. „რა სახლშიაც წიგნები არ მოიპოვება, ის სახლი უსულო გვამიაო“, ამბობს

*) იხ. „ივერია“, № 203.

*** სუფსა: 28 სექტემბერს მატარებელმა გასრისა ვიღაც უცნობი კაცი. ამ კაცის ვინაობა ჯერ არ იციან.

*** ს. აცანა (ოზურგეთის მაზრა): ვინც იცის ჩვენი სოფლის მდგომარეობა, უსათუოდ მიხვდება, რა დიდად საჭიროა ჩვენთვის ჩვენი სოფლიდამ დაბა ლანჩხუტამდე კარგის გზის გაყვანა. დაბა ლანჩხუტი ერთადერთი ადგილია, სადაც ჩვენი სოფლელები ჰყიდიან თავისს ნაჭირნახულევს. აგრეთვე ლანჩხუთში სცხოვრობს ადგილობრივი ბოქაული, რომლის საბოქაულოს ჩვენი სოფელიც ეკუთვნის. ყველა ამას შემდეგ ადვილი წარმოსადგენია, რა გაჭირვებულ ყოფაში უნდა იყოს ჩვენი სოფელი, რომელიც მოკლებულია რიგიანს გზას ლანჩხუტამდე. კაი ხანია, რაც ვითხოვეთ ამ გზის გაკეთების ნება-რთვა და მხოლოდ შარშან ვეღირსეთ მთავრობისაგან მის მიღებას. ჩვენ გამოგვიცხადეს, რომ ამ გზის გაკეთებამდე თქვენი სოფლიდან ბეგარაზედ ხალხს არ გაგიყვანთო. ამ აპობამ იმედი გაგვიღვიძა და მამასახლისიც თავ-გამოდებით შეუდგა ამ გზის კეთებას, მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, იმედი არ გაგვიმართლდა: ამ სამის თვის წინად ჩვენის სოფლის გლეხები წაიყვანეს სოფ. ჯუმათში გზის გასაკეთებლად. ამ სამწუხარო გარემოებამ ბევრი თხოვნა და ხვეწნა-ვედრება გამოიწვია იმის შესახებ, რომ ჩვენის სოფლიდგან სხვაგან ნუ გაგვიყვანთ სამუშაოდო. სასურველია, რომ, ვისიც ჯერ არს, ამ გარემოებას ყურად-ღება მიაქციონ და მოგვცენ ნება, ჩვენი საკუთარი გზა გავაკეთოთ, რომელიც ძლიერ საჭიროა ჩვენთვის.

*** ბარის ოსეთი, 28 სექტემბერი: კავკავის რკინის გზის მცველებზედ, რკინის გზის ახლო-მახლო სოფლებში მცხოვრებთაგან ბევრჯელ გაგვიგია. პირ-იქით რუსეთის ლიტერატურა, ხელოვნება, მეცნიერება, განსაკუთრებით ენათა მეცნიერება მაშინ უფრო მოიგებს, რადგან მრავალ-მხროვანი და ფეროვანი იქნება. რუსეთის განათლებულობა მაშინ გამდიდრდებოდა დიდ-ძალის სხვა-და-სხვა ტომთა განსაკუთრებულ ბგერით, ჰანგით, გრძნობით და აზრით, რომელიც წინაადმდეგ შემთხვევაში დაიჩაგრება და იქნება უკვალოდაც გაჰქრეს. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ნამდვილი რუსი მქადაგებელი, მასწავლებელი, მხატვარი, მსწავლული ვერასოდეს ვერ შეიძლებს და ვერ მოახერხებს ისე ახლო დაუპირდაპირდეს სხვა ტომისა და ერის ხალხს, ისე შეიგვაროს და გულში ჩაუძერეს, მისის ავისა და კარგისა გაიგოს, როგორც ამას შეიძლებს და ადვილადაც მოახერხებს ყოველი განათლებულა და განვითარებული სხვა ტომისა დი ერის კაცი, რომელსაც რუსეთის სა-

გონია ასეთი სამდურავი: რა ვქნათ, ცეცხლში ვართ, ღვთის მადლმა მაგაოგან. ჩვენს მინდორში ვეღარ გაგვივლია, ხან ქურდობას გვაბრალებენ და ხან, ვითომც ძალათ სახლში უვარდებოდეთ და გაძარცვას უპირებდეთ. ამას წინად ერთმა ხუმელაგელმა ოსმა, მინდორში ყოფნის დროს, წერეროს თოფი ესროლა, დღისით, და ტყვიამ თურმე ერთს რკინის გზის საყარაულოს გაუარა, ყარაული გამოვარდა და დაუწყო ჩხუბი საბრალო ოსს: შენ მოკვლას მიპირებდი და მე მესროლე თოფოო; ოსი შეუშინდა ცილის წამებას და ეფიცებოდა ყარაულს: ღმერთი, ოჯუელი, აგე იმ წერეროს ვესროლე თოფი და არა შენაო. მაგრამ ყარაულმა ჟანდარმთან იჩივლა და ოქმი შეუდგინეს საცოდავს ოსს, და, ვინ იცის, როგორ დასჯიან.

ხოლერიან სოფლებში, აგერ ეს ორი კვირა არის, რაც დადიან ექიმები და ფერშლები; ყველა სოფლის თავიანთ ხარჯით აყიდვინეს დაუშლელი კირი და სხვა სადეზინფექციო წამლები; ამ წამლებით აპკურებენ იმ ლოგინებს, რომელზედაც ხოლერიანები წოლილან, აგრეთვე ხოლერით გარდაცვალებულთ საფლავებსაც, წყალში გახსნილ კირს ასხამენ.

*** „Нов. Обоз.“-ს გაუგონია, რომ ფორკატის მოუწვევია ტფილისში გამოჩენილი არტისტი-ქალი ბ. ა. სტრეპეტოვისა, რომელიც სახფფულო თეატრში 10 წარმოდგენას გაჰმართავს.

*** გაზ. „Кавказъ“-ი სწერს: ქალაქის სამკურნალოს აქვს საკუთარი აფთიაქი. ეს აფთიაქი იჯარით აქვს აღებული ბ-ნ ოტტენს და წლიურ გადასახადს იხდის 2,600 მ. ამ იჯარას ვადა უთავდება მომავალ წლის აპრილის თთვეში. ამისათვის სამკურნალოს საბჭოს გამოუცხადებია ქალაქის გამგეობისათვის, აფთიაქი ძლიერ იფფად არის გაცემული და შეიძლება თითქმის ორჯელ მეტი სარგებლობა მოგვიტანოსო, რაც ეხლა მოაქვს, ამიტომ არ იქმნება ურიგო, გამ-გეობა დროზე შეუდგეს ახალ მოიჯარადრის მოძებნას, თუ ბ-ნი ოტტენი არ დასთანხმდება ახალ-პირობასთა. საბჭოს დაუდგენია, 4,000 მანეთად გახადოს აფთიაქის იჯარა.

სწავლებლიდგან არ გამოჰყოლია არც თავისს ნათესავთა და ძმათა ზიზღი და არც სიძულილი რუსულის ენისა და რუსთა მიმართ, ვითარცა შეუბრალებელ დამმარცხებლების მიმართ* („Живая Старина“ რვ. I и II). ღვთაებრივი ჭეშმარიტებით არის სავსე ბ-ნ ვ. ი. ლამანსკის სიტყვები და ასეთივე ღვთაებრივი სახე აძევს რუსის გენერალ რ. ფადეევის შემდეგ სიტყვას: „საქართველო შემოგვიერთდა ჩვენ სრულის ცნობიერებით და სამუდამოდ; მაგრამ იმ პირობითაკი, რომ ქართველები ისევ ქართველებად დარჩნენო“. გენერალი ფადეევი ქართველებს კავკასიის ყველა ტომზედ მაღლა აყენებს, როგორც ვაჟკაცობით, ისევე რუსეთის ერთგულებით, მაგრამ მთავრობა უსაფუძვლო ეშკის თვალით უყურებს ქართველებსო და „ამისათვის სჩივიან ოგინი (ქართველები), რომ მათს ეროვნულს გრძნობას ჯეროვანი ყურადღება არა აქვს მიქცეული, რომ იმათ ენას არ ასწავლიან მთავრობის სკოლებში, მაშინ როდესაც სომეხნი მუდამ წელიწადს უფრო და უფრო ამრავლებენ თავიანთ სკოლებს, რომ მათი იერარხია დაჩაგრულია, რომ მათ სრულის ნდობით არ ეექცევიან სამხედრო საქმეების შესახებ, ერთის სიტყვით, რომ მათ ადარებენ კავკასიის სხვა ტომთ, რომელნიც პოლიტიკის მხრივ საეჭვონი არიანო“. ბოლოს ფადეევი ურჩევს თავიანთას: თუ ჩვენის თავისათვის კარგი გვინდა, თავის ნებით რუსეთთან შემოერთებულს ჩვენს ერთგულს ქართველებს —განუყრელ ძმებს სარწმუნოებით უფრო დიდის პატივით მოვექცეთო, ჩვენი წეს-წყობილებანი იმათს ადგილობრივს მოთხოვნილებას შეეფარნაბარო და ამ გვარად ნურაში დაგაჩაგრავთ და შეურაცხყოფთ იმათს ხალხისულს გრძნობასაო. დასასრულ განსვენებული გენერალი ფადეევი თავის საგულის-ხმიერო წერილს ასე ათავებს: „პოლშელს არ შეუძლიან იყოს საიმედო ქვეშევრდომი, როცა იგი ნამდვილი პოლშელია, პირველ ქრისტიანი-კი კარგი რუსის ქვეშევრდომი მაშინ იქნება, როცა იგი ნამდვილი და ჭეშმარიტი ქართველიაო“. („ივერია“ № II—84 წ.). „მოკვდა და თავის ანდერძით აწ ისევ საქმობს მკვდარიო“, იტყვიან ხოლმე ფადეევისთანა ჭეშმარიტების მეტყველზედ და მართლაც გულ-ქვა უნდა იყოს ადამიანი, რომ განსვენებულის ფადეევისა და დიდად პატივცემულის პროფესორის ლამანსკის სიტყვებმა გულის ხმიერებაში არ ჩაადგოს...

სხვა რომ სულ იქით იყოს, ჩვენის ენის თავისუფლებას სამშობლო ლიტერატურის აღორძინება მოჰყვებოდა და ეროვნულ ლიტერატურის აყვავება გონების თვალებს აუხელდა იმ ჭკუა-თხელ ვაჟბატონებს, რომელთაც ჩვენის მდაბიო ერისა არა სწამთ-რა და სოფლად ცხოვრება გონების დაბაჩლუნგებლად მიაჩნიათ. არა, ამაზედ მეტი გონების დაჩლუნგება რომელიღაა, რომელსაც ადამიანს უმეცრების ლიბრი გადაჰკვრია გონებაზედ და ვერა ჰხედავს, რომ მდაბიო ერი წარმომადგენელი ზღვა არის წმინდა ხალხოსნურის ზნე ჩვეულებისა, ჭკუა-გრძნობისა და ვაჟკაცობისა და იმათში ცხოვრებას მხოლოდ თავქარიანი „დამსკი კავალერი“ იუკადრისებს. რა ეს გინდათ, არიან ჩვენს ქვეყანაში ისეთი ცოტად განათლებული დიდი თავქარიანებიც, რომლებზედაც რუსული ანდაზა მშვენივრად ამბობს: «Недоученный — хуже неученного“-ო და რომელთაც ყოველ გვარი ვაჭრობა და აღება-მიცემა სათაკილოდ მიაჩნიათ და ისიც ვერ არჯულებთ, რომ დღეს, დიდის სახელოვანის კაცებისაგან, თვით დიდებული მეფეები, ჰერცოგები და პრინცებიც-კი ვაჭრობას მისდევენ თავისა და მოძმეების საკეთილდღეოდ. თითონ გენიოსთა გენიოსები ქვეყნისა: არისტოტელი და პლატონიც-კი ვაჭრები იყვნენ, პირველს წამლეულობის დუქანი ჰქონდა ათინაში და მეორე ზეთსა ჰყიდდა ეგვიპტეში (იხ. დრეპერის „Исторія умственнаго развитія Европы“, 110 გვ.). შორს რად მიბ. ჩიტაძე ძვირად არა ჰყიდის, ისე რომ მხოლოდ მცირეოდენს მოგებას ირჩენს. ღარიბს და ხელ-მოკლე კაცს უფასოდ აძლევს წამლებსა. მთელს საზოგადოებაში გაითქვა მისი სახელი და თითქმის ყოველი გლეხი, ვისაც-ვინმე გაუხდება ავად, მასთან მიდის. ბ. ჩიტაძე არ ერიდება არავითარს გადადგებს ავადმყოფობას და მიდის სნეულთან სანუგეშელად და წამლების მისაცემად. ბევრს სნეულს დაუბრუნა იმან სიცოცხლე.

ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲬᲐᲛᲔᲑᲣᲚᲘ

პრისტლეი.

პრისტლეის მამა მექარხნე იყო და თავისს შვილსაც ამავე ხელობისთვის ამზადებდა, მაგრამ პრისტლეიმ ქიმია საფუძვლიანად შეისწავლა და პირველად ამან აღმოაჩინა მჟავ-მბადი. არ მოასვენეს ქიმიკოსნი, რომ გულდაწყნარებით ეკეთებინა თავისი სამეცნიერო საქმე. დაუწყეს საშინელი დევნა, გასძარცვეს ერთხელ, მეორედ გადუწვეს სახლი, ლუმალუკმად დაუფლითეს წიგნები. პრისტლეი ამერიკაში გაიქცა... მაგრამ ბედმა არც აქ მოასცენა... მოუკვდა ცოლი, მოუკვდა შვილი და მერე თავად ისიც მოსწამლეს...

ლავოაზიე.

ლავოაზიეს მამა შეძლებული კაცი იყო. იგი არა ჰხოგავდა ფულს, ოღონდ-კი შვილს საფუძვლიანი სწავლა მიეღო. მართლაც, ამ სწავლითა ლავოაზიემ, დიდი შესამატი შესძინა მეცნიერებას. ამან დაუდო საფუძველი ქიმიას და მისცა სამეცნიერო ხასიათი. ლავოაზიემ აღმოაჩინა კანონი ნივთის უკვდავებისა: ქვეყნად არა იღუპება-რა და არცა-რა იკარგებაო. ამან თანამედროვეთ მეტადრე დიდი სამსახური ამითი გაუწია, რომ ქიმიურად გამოიკვლია სარეცხის წყლის გამონაკვამი გაზები, ქალაქის უსუფთაო ადგილები და საზოგადოდ ამისთანა რამეებს იკვლევდა, რომელსაც სხვა უმისო არავინ მიეკარებოდა და აი ამისთანა დიდი კაციც გადაყოლა თან საფრანგეთის რევოლიუციის ნაკადულმა: იგი გაამტყუნეს საფრანგეთის ერის წინააღმდეგელი ზღვა არის წმინდა ხალხოსნურის ზნე ჩვეულებისა, ჭკუა-გრძნობისა და ვაჟკაცობისა და იმათში ცხოვრებას მხოლოდ თავქარიანი „დამსკი კავალერი“ იუკადრისებს. რა ეს გინდათ, არიან ჩვენს ქვეყანაში ისეთი ცოტად განათლებული დიდი თავქარიანებიც, რომლებზედაც რუსული ანდაზა მშვენივრად ამბობს: «Недоученный — хуже неученного“-ო და რომელთაც ყოველ გვარი ვაჭრობა და აღება-მიცემა სათაკილოდ მიაჩნიათ და ისიც ვერ არჯულებთ, რომ დღეს, დიდის სახელოვანის კაცებისაგან, თვით დიდებული მეფეები, ჰერცოგები და პრინცებიც-კი ვაჭრობას მისდევენ თავისა და მოძმეების საკეთილდღეოდ. თითონ გენიოსთა გენიოსები ქვეყნისა: არისტოტელი და პლატონიც-კი ვაჭრები იყვნენ, პირველს წამლეულობის დუქანი ჰქონდა ათინაში და მეორე ზეთსა ჰყიდდა ეგვიპტეში (იხ. დრეპერის „Исторія умственнаго развитія Европы“, 110 გვ.). შორს რად მიბ. ჩიტაძე ძვირად არა ჰყიდის, ისე რომ მხოლოდ მცირეოდენს მოგებას ირჩენს. ღარიბს და ხელ-მოკლე კაცს უფასოდ აძლევს წამლებსა. მთელს საზოგადოებაში გაითქვა მისი სახელი და თითქმის ყოველი გლეხი, ვისაც-ვინმე გაუხდება ავად, მასთან მიდის. ბ. ჩიტაძე არ ერიდება არავითარს გადადგებს ავადმყოფობას და მიდის სნეულთან სანუგეშელად და წამლების მისაცემად. ბევრს სნეულს დაუბრუნა იმან სიცოცხლე.

ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲬᲐᲛᲔᲑᲣᲚᲘ

პრისტლეი.

პრისტლეის მამა მექარხნე იყო და თავისს შვილსაც ამავე ხელობისთვის ამზადებდა, მაგრამ პრისტლეიმ ქიმია საფუძვლიანად შეისწავლა და პირველად ამან აღმოაჩინა მჟავ-მბადი. არ მოასვენეს ქიმიკოსნი, რომ გულდაწყნარებით ეკეთებინა თავისი სამეცნიერო საქმე. დაუწყეს საშინელი დევნა, გასძარცვეს ერთხელ, მეორედ გადუწვეს სახლი, ლუმალუკმად დაუფლითეს წიგნები. პრისტლეი ამერიკაში გაიქცა... მაგრამ ბედმა არც აქ მოასცენა... მოუკვდა ცოლი, მოუკვდა შვილი და მერე თავად ისიც მოსწამლეს...

ლავოაზიე.

ლავოაზიეს მამა შეძლებული კაცი იყო. იგი არა ჰხოგავდა ფულს, ოღონდ-კი შვილს საფუძვლიანი სწავლა მიეღო. მართლაც, ამ სწავლითა ლავოაზიემ, დიდი შესამატი შესძინა მეცნიერებას. ამან დაუდო საფუძველი ქიმიას და მისცა სამეცნიერო ხასიათი. ლავოაზიემ აღმოაჩინა კანონი ნივთის უკვდავებისა: ქვეყნად არა იღუპება-რა და არცა-რა იკარგებაო. ამან თანამედროვეთ მეტადრე დიდი სამსახური ამითი გაუწია, რომ ქიმიურად გამოიკვლია სარეცხის წყლის გამონაკვამი გაზები, ქალაქის უსუფთაო ადგილები და საზოგადოდ ამისთანა რამეებს იკვლევდა, რომელსაც სხვა უმისო არავინ მიეკარებოდა და აი ამისთანა დიდი კაციც გადაყოლა თან საფრანგეთის რევოლიუციის ნაკადულმა: იგი გაამტყუნეს საფრანგეთის ერის წინააღ-

---

ᲚᲐᲑᲐᲠᲘ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘ

(მოწერილი ამბავი)

სოფ. ტყიბული. ნათქვამია: „ზოგი პირი მარგებელიაო“, ეს თქმულება სწორედ ტყიბულელებისათვის გამართლდა. მოგეხსენებათ, წყეულმა ხოლერამ წელს ბევრგან დაიბარალა ხალხი, ბევრგან მოიქნია თავისი წყეული და ყოველად კრული ცელი და საკმაოდ იჯარა გული ადამიანის სისხლით. ტყიბულელებს-კი აგვაშორა თავისი მახვილი და უუნებლად დაგვტოვა. მასთან ის სიკეთეც-კი გვიყო, რომ სისუფთაესა და სიწმინდის დაცვაც გვასწავლა. გარდა ამისა, ერთი სიკეთე კიდევ შეგვძინა ხოლერამ. ეს სიკეთე ის გახლავთ, რომ მეაქციეთა ქვის ნახშირის მადანში, სადაც დღემდის არც ექიმი იყო, არც ფერშალი და არც საავადმყოფო, ეხლა ყოველ მხრივ მთლად მოწყობილნი ვართ. ჯერ კიდევ ქუთაისში არ იყო ხოლერა, რომ მთავრობამ დაავალა მეაქციეთა წარმომადგენელთ დაუყოვნებლივ აშენება მადანში ხოლერიანთათვის საავადმყოფოსი და ექიმისა ან ფერშლის ყოლა. მეაქციეთა წარმომადგენლებმა ეს ამბავი მაშინათვე აცნობეს ხაზოგადოების ტფილისში, რომლისგან ნება-რთვა მიიღეს საავადმყოფოს აშენების და მუდმივ ექიმად მოიწვიეს ექიმი ბ-ნი დ. ნაზაროვი და ერთი ფერშალიც დაიქირავეს. საავადმყოფო პირველად ხოლერიანთათვის იყო დანიშნული, მაგრამ, რადგანაც ღმერთმა დაგვიფარა და ხოლერა აგვაშორა, ამის გამო დროებითი საავადმყოფო ნამდვილ სამუდამო საავადმყოფოდ გადაკეთეს.

ოთხს სექტემბერს ეს საავადმყოფო სრულიად მზად იყო. და მის დასათვალიერებლად და შესამოწმებლად მობრძანდა ქუთაისიდგან გუბერნიის ექიმი ბ-ნი ტირიუტინი და ექიმი ბ-ნი ნაზაროვი. ბ-ნმა გუბერნიის ექიმმა დაათვალიერა საავადმყოფო და ყველაფერი მოიწონა. ყოველი ავეჯეულობა და მოწყობილობა საავადმყოფოსი რიგიანი არის, როგორც ეტყობა, მცოდნე კაცს უზრუნვია იმის შეძენისათვისაო. მეორე დღეს, ხუთს სექტემბერს, მოწვეულ იქმნა მღვდელი მამა ზაქარია ბოჭორიშვილი და ექიმებისა და ადმინისტრაციის თანადასწრებით და აგრეთვე მადანში მომუშავე მუშებისა და მოსამსახურეებისა დიდის ამბით აკურთხეს საავადმყოფო. კურთხევას შემდეგ მეაქციეთა წარმომადგენელმა ბ-ნმა ი. ავნატამომვა სადილი გაუმართა სტუმრებს, რომელზედაც სიტყვა წარმოსთქვა ბ-ნმა ნაზაროვმა, მეაქციეთა წარმომადგენელმა ბ-ნმა ი. ავნატამომვა, საზოგადოების პირით მადლობა გადაუხადა სიტყვების წარმომთქმელს. იმედია, დღეის შემდეგ მადანში მომუშავე მუშების ბედ-იღბალი და მათი ჯანის სიმრთელე უფრო უზრუნველ და უშიშარ ყოფილი და დაცული იქმნება, ვიდრე ამდენს ხანს იყო. დღეის შემდეგ, თუ ვინმე დაშავდა მადანში, დროზედ მიეცემა დახმარება და ისე აღარ იქნება, როგორც დღემდის იყო: დაშავებულს მუშებს მეორე-მესამე დღეს ჰგზავნიდნენ ქუთაისის საავადმყოფოში მოსარჩენად; სხვაფრივ არა ხერხდებოდა, რადგანაც აქედგან მატარებელი ორჯელ გადის კვირაში ქუთაისს. სადილმა მეტად მხიარულად ჩაიარა, შამპანური გადასდიოდ-გადმოსდიოდა ჭიქებს.

ვ. მასხულია

ᲑᲔᲭᲐᲗᲣᲜᲘᲡ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐ (შორაპნის მაზრა). ბეჭათუნბინის საზოგადოებაში ირიცხება შვიდას კომლამდე მცხოვრები და ამოდენა საზოგადოებას ერთი ხეირიანი, მტკიცე საფუძველზედ დამყარებული სკოლა არ მოეძებნება. მართალია, სოფლებს ნუბოძრანის და ბაბში ამ ჟამად არსებობს სამრევლო სკოლები, მაგრამ ამათში პირველი სხვა-და-სხვა გარემოების გამო დიდხანს ვერ იხეირებს, მაგრამ ერთი და ორი სკოლა ან რას გაუხდება შვიდასს კომლსა?

ამ ორის თვის წინად მობრძანდა ბეჭათუნბანში ბ-ნი შორაპნის მაზრის უფროსი ი. ჯაყელი ხარაგაულის ბოქაულ ა. წერეთელთან ერთად. ბ-ნმა მაზრის უფროსმა შეჰკრიბა საზოგადოების მკვიდრნი და მამაშვილურად ურჩია ერთ-კლასიანის სამეურნეო სკოლის დაარსება „ასეთს სკოლაში შეგირდები, რუსულ-ქართულ წერა-კითხვას გარდა, სასოფლო მეურნეობას შეისწავლიანო“. შემდეგ მან შეკრებილს საზოგადოებას მეურნეობის შესწავლის მნიშვნელობაში, მაშინ როდესაც სომეხნი მუდამ წელიწადს უფრო და უფრო ამრავლებენ თავიანთ სკოლებს, რომ მათი იერარხია დაჩაგრულია, რომ მათ სრულის ნდობით არ ეექცევიან სამხედრო საქმეების შესახებ, ერთის სიტყვით, რომ მათ ადარებენ კავკასიის სხვა ტომთ, რომელნიც პოლიტიკის მხრივ საეჭვონი არიანო“. ბოლოს ფადეევი ურჩევს თავიანთას: თუ ჩვენის თავისათვის კარგი გვინდა, თავის ნებით რუსეთთან შემოერთებულს ჩვენს ერთგულს ქართველებს —განუყრელ ძმებს სარწმუნოებით უფრო დიდის პატივით მოვექცეთო, ჩვენი წეს-წყობილებანი იმათს ადგილობრივს მოთხოვნილებას შეეფარნაბარო და ამ გვარად ნურაში დაგაჩაგრავთ და შეურაცხყოფთ იმათს ხალხოსნურს გრძნობასაო. დასასრულ განსვენებული გენერალი ფადეევი თავის საგულის-ხმიერო წერილს ასე ათავებს: „პოლშელს არ შეუძლიან იყოს საიმედო ქვეშევრდომი, როცა იგი ნამდვილი პოლშელია, პირველ ქრისტიანი-კი კარგი რუსის ქვეშევრდომი მაშინ იქნება, როცა იგი ნამდვილი და ჭეშმარიტი ქართველიაო“. („ივერია“ № II—84 წ.). „მოკვდა და თავის ანდერძით აწ ისევ საქმობს მკვდარიო“, იტყვიან ხოლმე ფადეევისთანა ჭეშმარიტების მეტყველზედ და მართლაც გულ-ქვა უნდა იყოს ადამიანი, რომ განსვენებულის ფადეევისა და დიდად პატივცემულის პროფესორის ლამანსკის სიტყვებმა გულის ხმიერებაში არ ჩაადგოს...

სხვა რომ სულ იქით იყოს, ჩვენის ენის თავისუფლებას სამშობლო ლიტერატურის აღორძინება მოჰყვებოდა და ეროვნულ ლიტერატურის აყვავება გონების თვალებს აუხელდა იმ ჭკუა-თხელ ვაჟბატონებს, რომელთაც ჩვენის მდაბიო ერისა არა სწამთ-რა და სოფლად ცხოვრება გონების დაბაჩლუნგებლად მიაჩნიათ. არა, ამაზედ მეტი გონების დაჩლუნგება რომელიღაა, რომელსაც ადამიანს უმეცრების ლიბრი გადაჰკვრია გონებაზედ და ვერა ჰხედავს, რომ მდაბიო ერი წარმომადგენელი ზღვა არის წმინდა ხალხოსნურის ზნე ჩვეულებისა, ჭკუა-გრძნობისა და ვაჟკაცობისა და იმათში ცხოვრებას მხოლოდ თავქარიანი „დამსკი კავალერი“ იუკადრისებს. რა ეს გინდათ, არიან ჩვენს ქვეყანაში ისეთი ცოტად განათლებული დიდი თავქარიანებიც, რომლებზედაც რუსული ანდაზა მშვენივრად ამბობს: «Недоученный — хуже неученного“-ო და რომელთაც ყოველ გვარი ვაჭრობა და აღება-მიცემა სათაკილოდ მიაჩნიათ და ისიც ვერ არჯულებთ, რომ დღეს, დიდის სახელოვანის კაცებისაგან, თვით დიდებული მეფეები, ჰერცოგები და პრინცებიც-კი ვაჭრობას მისდევენ თავისა და მოძმეების საკეთილდღეოდ. თითონ გენიოსთა გენიოსები ქვეყნისა: არისტოტელი და პლატონიც-კი ვაჭრები იყვნენ, პირველს წამლეულობის დუქანი ჰქონდა ათინაში და მეორე ზეთსა ჰყიდდა ეგვიპტეში (იხ. დრეპერის „Исторія умственнаго развитія Европы“, 110 გვ.). შორს რად მიბ. ჩიტაძე ძვირად არა ჰყიდის, ისე რომ მხოლოდ მცირეოდენს მოგებას ირჩენს. ღარიბს და ხელ-მოკლე კაცს უფასოდ აძლევს წამლებსა. მთელს საზოგადოებაში გაითქვა მისი სახელი და თითქმის ყოველი გლეხი, ვისაც-ვინმე გაუხდება ავად, მასთან მიდის. ბ. ჩიტაძე არ ერიდება არავითარს გადადგებს ავადმყოფობას და მიდის სნეულთან სანუგეშელად და წამლების მისაცემად. ბევრს სნეულს დაუბრუნა იმან სიცოცხლე.

ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲬᲐᲛᲔᲑᲣᲚᲘ

პრისტლეი.

პრისტლეის მამა მექარხნე იყო და თავისს შვილსაც ამავე ხელობისთვის ამზადებდა, მაგრამ პრისტლეიმ ქიმია საფუძვლიანად შეისწავლა და პირველად ამან აღმოაჩინა მჟავ-მბადი. არ მოასვენეს ქიმიკოსნი, რომ გულდაწყნარებით ეკეთებინა თავისი სამეცნიერო საქმე. დაუწყეს საშინელი დევნა, გასძარცვეს ერთხელ, მეორედ გადუწვეს სახლი, ლუმალუკმად დაუფლითეს წიგნები. პრისტლეი ამერიკაში გაიქცა... მაგრამ ბედმა არც აქ მოასცენა... მოუკვდა ცოლი, მოუკვდა შვილი და მერე თავად ისიც მოსწამლეს...

ლავოაზიე.

ლავოაზიეს მამა შეძლებული კაცი იყო. იგი არა ჰხოგავდა ფულს, ოღონდ-კი შვილს საფუძვლიანი სწავლა მიეღო. მართლაც, ამ სწავლითა ლავოაზიემ, დიდი შესამატი შესძინა მეცნიერებას. ამან დაუდო საფუძველი ქიმიას და მისცა სამეცნიერო ხასიათი. ლავოაზიემ აღმოაჩინა კანონი ნივთის უკვდავებისა: ქვეყნად არა იღუპება-რა და არცა-რა იკარგებაო. ამან თანამედროვეთ მეტადრე დიდი სამსახური ამითი გაუწია, რომ ქიმიურად გამოიკვლია სარეცხის წყლის გამონაკვამი გაზები, ქალაქის უსუფთაო ადგილები და საზოგადოდ ამისთანა რამეებს იკვლევდა, რომელსაც სხვა უმისო არავინ მიეკარებოდა და აი ამისთანა დიდი კაციც გადაყოლა თან საფრანგეთის რევოლიუციის ნაკადულმა: იგი გაამტყუნეს საფრანგეთის ერის წინააღ-

---

ვლიკვართ, აგერ ცხვირ-წინ მაგალითიც: კახეთში ნასყიდ საუფლისწულო მამულების ღვინერები დღეს პეტერბურგსა და მოსკოვში ისყიდება და ამ გვარად თვით ჩვენის დიდებულის მეფის გვარეულობაც-კი ვაჭრობას მისდევს. მაგრამ ვერ მოსდრეკავ კედელსაო, ვერც შეასმენ რეგვენსაო—მართალი ყოფილა. ყველა ყველაა და ყველა თავქარიანების დიდი უსტაბაშები-კი ისინი არიან, რომელთაც გოგოლის ჩინოვნიკობა და სამხედრო „ჩინ-ბელატები“ მთელს დუნიას ურჩევნიათ, მეტადრე ის „ვოენი“ სამსახურის ქარაფშუტა გმირები, ცა ქუდად რომ აღარ მიაჩნიათ და დედამიწა ქალამნად, და ის-კი აღარ ესმით უბედურებს, თუ რა სამარცხვინოდ აღიგვება ეთრს დროს დედამიწის ზურგიდგან მთელის ქვეყნის ჯარ-ლაშქარი და რას ამბობს მათზედ რუსეთის დიდებული მწერალი ლევ ტოლსტოი თავის სახელ-განთქმულ „Война и Миръ“-ში: „რა ზნე-ჩვეულება აქვს სამხედრო საზოგადოებას? ომს

ღმდეგ შეთქმულობაში და თავი მოჰკვეთეს.

ლებლონნი.

ნიკოლოოზ ლებლონნი იყო შვილი ერთის საწყალის ფრანგის დოსტაქრისა. ლებლონმა გამოიგონა სახსარი სოდას მომზადებისა. ამ სოდამ ქვეყანა გაამდიდრა და იმისმა მომგონმა-კი საშინელს სიღატაკესა და სიღარიბეში დალია სული.

უფრო ცუდს ვარსკვლავზედ დაიბადა მეორე ლებლონნი ფილიპე, რომელმაც გამოიგონა საშუალება გაზით განათ[illegible]ისა. ფილიპე ლებლონნი ჩუმად მოჰკლეს, იგი მკვდარი და ცამეტ ადგილას დახანჯლული იპოვნეს ელისეის მინდორზედ. დღემდისაც საიდუმლოა ვინ ჩაიდინა ეს სამარცხვინო და საზიზღარი მკვლელობა.

აკრაიტი

რიჩარდ აკრაიტი, რომელმაც გამოიგონა სართველი (დასართავი მანქანა), ყმაწვილობისას ისეთ გაჭირვებაში ჩავარდა სიღარიბით, რომ იძულებულ იქმნა დალაქთან შესულიყო მოსამსახურედ. მას შემდეგ თავად გაღლო სადალაქო, რომელსაც ასეთი უცნაური წარწერა ჰქონდა: „მიწის ქვეშეთი სადალაქო. ჰპრსავენ 2 კაპეიკად“... ბოლოს აკრაიტი გამდიდრდა და როდესაც გარდაიცვალა, უკვე კარგა დიდის შეძლების პატრონი იყო.

რიშარი

ფრანსუა რიშარი-კი შკილი საწყალი ფერმერისა, თავ-და-პირველად გამდიდრდა, მაგრამ მერე მთლად გაღატაკდა და მოკვდა დარდით.

ტიმონიე

ბართლომე ტიმონიე, შვილი ლიონიე მღებრისა, უბრალო, თერძი იყო. 1830 წელს გამოიგონა სამკერვალო მანქანა, მას შემდეგ 30 წ. კიდევ იღვაწა კაცობრიობისთვის, მაგრამ ამის სამაგიეროდ საშინელ სიღატაკეში გარდაიცვალა.

ფულტონი

ფულტონი, რომელმაც გამოიგონა მრავალ გვარი ორთქლ მავალი, მთელი სიცოცხლე იბრძოდა კაცობრიობის კეთილდღეობისთვის; გუდსონში გაცივდა და 50 წლისა გარდაიცვალა.

საგნად აქვს კაცის კვლა, იარაღად ჯაშუშობა, ღალატი და ამ ღალატის წამხნევება, მცხოვრებლების აკლება, მათი გაძარცვა ანუ ქურდობა, რომ ჯარმა თავის გამოკვება შეიძლოს. ტყეილსა და სიცრუეს სამხედრო ხერხს ეძახიან, სამხედრო წოდების ზნეს შეადგენს — თავისუფლების არ ქონა, ესე იგი წეს-რიგიანობა (დისციპლინა), უქმობა, უვიცობა, სასტიკობა, გარყვნილება, ლოთობა“. მშვენივრებაა! თვით ცამდე დიდებული ხელოვანი რაფაელიც რომ ცოცხალი ყოფილიყო, ისიც ვერ დაასურათხატებდა ასე დანამდვილებით სისხლის მღვრელის მხედრობის სიბილწე-საზიზღრობას.

არა, იმაზედ წმინდა და საგმირო სამსახური სხვა აღარა იქნება-რა ქვეყანაზედ, როცა ინტელიგენცია სამშობლოს დაბა-სოფლებს მოეფინება მზის სხივებივით, როცა იგი უწონამძღვრებს მოძმეთა აღებ-მიცემობის საქმეს და უუკუო-უქონელ ქვეყანას გონება-ქონებით ააყვავებს.

არხიმედი

დავუბრუნდეთ ახლა ძველს დროს. ამ ორის ათასის წლის წინად სცხოვრობდა და ჰმოქმედობდა გამოჩენილი მეხანიკოსი და დიდი მათემათიკოსი არხიმედი. ლაგრანჟი უწოდებს არხიმედს ძველადვე მეხანიკის დამფუძნებელად. ამ დროს რომაელთ შემოარტყეს ალყა სირაკუზს, სადაც არხიმედი სცხოვრობდა, არხიმედმა ვერც-კი გაიგო მტრის შემოსევა. იგი ღრმად იყო ჩაფერეფლული. შესაძლოა ამ დროს ის ჰფიქრობდა რომელსამე სამეხანიკო კანონს და ან სამათემათიკო ამიცანას, მაგრამ რომაელთა ბრიყვი მეომარი არ დაფიქრებულა, თუ რა კაცს უკარგავდა კაცობრიობას. ერთის ცუღლს დაქნევით რომაელმა მოაგდებინა თავი ამ დიადს კაცს და გადაგორა იმ ადგილას, სადაც არხიმედი რაღაცას ჰხატავდა თავისს ამიცანის გამოსაკვლევად...

ამდენის მეცნიერის ცხოვრების მაგალითი ჰმოწმობს, რომ მომეტებულ ნაწილად კაცობრიობას უდევნია, მიუყენებია ტანჯვა-ვაება, უწამებია კადეც თავისი განმანათლებელნი. საუბედუროდ, ესეთი დევნა მეცნიერებისა კაცობრიობის მიერ არ ისპობა, ხშირად ეხლაცა ვხედავთ... იმის მაგივრად, რომ საზოგადო მოღვაწეთ პატივი მიაპყროს, ყოველ საქმეში ხელი მოუმართოს, კეთილი უყოს, უწინ, და ხშირად ეხლაც, ყველა თავის თავს აყენებს წინ, სცდილობს თავისზედ მაღალი დასცეს როგორმე, გააშავოს სხვის თვალში და თავის თავზედ აალაპარაკოს.

ყურადღების ღირსია ის მოვლენა, რომ ყველა ზემორე ჩამოთვლილნი მეცნიერნი და კაცობრიობის მოღვაწენი, ლავუაზიეს გარდა, დაბალი შთამომავლობისანი არიან და სიღარიბეში აღზრდილან. იქნება ეს დაბალი ჩამომავლობაც იყო მიზეზი იმათის დევნისა? მაგრამ ყველამ უნდა პატივი სცეს ნიჭსა, იმისდა განურჩეველად, თუ ვის ეკუთვნის ეს ნიჭი: მდიდარსა, თუ ღარიბს, დიდსა თუ პატარას...

ზ. ფრონელი

რუსეთი

საერო განათლების სამინისტრომ არა ერთხელ დაავალა გიმნაზიებისა

წლის შემდეგ ექიმი და ვექილი თითო ორი გროში გახდება ქალაქებში და ისინიც დაბა-სოფლებს მიეტანებიან ბშიერის კუჭის გამოსაკვებად, და არა თუ მარტო კუჭის გამოსაკვებად, ვინ იცის, იქნება ზოგიერთი მათგანი ისეთი ხალხის გმირიც შეიქნეს, რომ ხალხი იმას მხურვალე სიყვარულით უმდერდეს ამ სიტყვებს: შეგერგოს ძუძუ ნაწოვნი და მშობლის ტკბილი ნანა, დედამ რომ შვილი გზაზრდოს ემაგრე შენისთანაო! მერწმუნეთ, მოვა დრო გმირობისა, დრო სანატრელი მოქმედებისა: გამოვლენ სოფლად წვრილნი თუ მსხვილნი, საუკეთესო მამულის შვილნი. გამდიდრებენ ხალხს ჭკვა-გონებით, ააყვავებენ კეთილ-ქონებით. განქრება მაშინ ტანჯვა-ვაება, ვეღარ იგვარებს არამი სული, გვირგვინს დაიდგამს ძლიერებისას ცოდნა, სიმართლე და სიყვარული! იმ დროს ქართველი ჭირ-გადახდილი, ასე იმდერებს წელში გაშლილი: მნათობთა რიცხვი მატულობს, შავი დღე

და სხვა სასწავლებლებთა უფროსებთ, — მოსწავლეთათვის რიგიანად ესწავლებინათ და არა მარტო გაკვეთილის მიცემა ეკმარნათ. ამ განკარგულებისა — დაგვარად სწავლის შესახებ წეს-წყობილებასაკა სცლილ[illegible]ნ და სცდილობენ, მოსწავლე ყმაწვილებს სწავლა გაუადვილონ და უფრო სასარგებლოდ მოახმარონ სკოლაში სწავლის დროს. რა თქმა უნდა, უფრო უჯობესია ნაკლები დრო იკარგებოდეს და საქმე-კი მომეტებული კეთდებოდეს. წარმოიდგინეთ, რა ძმიმე ტვირთი აწვებოდა მოსწავლე ახალგაზდობას, როდესაც 5—6 საათს სკოლაში ატარებდნენ და შემდეგ ძალზედ დაღლილნი მოდიოდნენ სახლში და თითქმის შეუსვენებლად ახლა შინ უნდა ესწავლათ მოცემული გაკვეთილი. დრო ბევრი იკარგებოდა და საიმისოს-კი ვერასა სწავლულობდნენ. ამასთან ერთად ამ გვარი სწავლის წყობილება სიყრმიდგანვე უკარგავდა ჯან-მრთელობას. ხანგრძლივმა დაკვირვებამ და გამოცდილებამ დაამტკიცა, რომ ყოველად შეუძლებელია შემდეგში სწავლის ამ რიგად გაგრძობა. საერო განათლების მმართებლობას კარგად უნდა ახსოვდეს, ენშმარიტი სიტყვები: mens sana in sana corpore (საღ სხეულში საღი გონებაა). ვერც ერთი რუსეთის სწავლული კაცი არ იტყვის, რომ მას სწავლის დროს ჯან-მრთელობა არ დაჰკარგოდეს. იშვიათად შეხვდებით ისეთს მასწავლებელს, რომელიც არ დასთანხმდეს ამ ახალ წეს რიგის შემოღებას, რადგან მომავალი ახალგაზდობა შემდეგში უფრო ჯან-საღი იქმნება. რა თქმაა აქ საჭირო, რომ ჯან-საღი ყმაწვილი უფრო კარგად ისწავლის. რასაკვირველია, მთელი რუსეთი დიდს მადლობას უძღვნის საერო განათლების სამინისტროს სწავლის რიგიანად მოწყობისთვის.

უცხოეთი

საფრანგეთი. საფრანგეთის დემოკრატებმა—სოციალისტებმა და მუშებმა დიდის ამბით მიიღეს გერმანელი სოციალ-დემოკრატი ლიბკნეხტი.

გვითენდებაო, იხარე, ჩვენო ქვეყანავ, დუშმანიც მოგიკვდებაო!..

მიყვარხარ, ჩემო ტურფა ქვეყანავ, მწამს და მოველი შენს აყვავებას, მზოლოდ ურწმუნო იუდას ეკრძნი არ მოელიან შენს წარმატებას. ბევრჯელ მორწყულა შენი ველები ქართველთა სისხლითა, მტერთა მსპობელო, მაგრამ შენ ზღვა ხარ, ვინ დაგაშრობდა, ჩვენო დედავ და ჩვენო მშობელო! თუმცა სუფევლას გულს არ ეცხება შენის მშვენების შარბათის დენა, არც შენის ერის ჭირი და ლხენა, არც მისი ნიჭი და ტკბილი ენა, მაგრამ რას დავსდევთ საბრალო მატლებს, შენს არად ჩაგდებს მუქთა-მჭამლებსა: შენი მიწავე აჰგვის ტ ჩაჰნთქავს, გააქრობს იმათ სახელს და ძვლებსა. უკვდავ არიან შენნი ერთგულნი, სად არ მოსთქვამენ მათს დიდებასა. მაშინ ცაც სტენავს, გრგვინავს, გუგუნებს, ბანს ეუბნება გმირთა ქებასა! მოვა ერთი დრო და ვერ ასცდება შენი დუშმანი დამარცხებასა; ვერა, ვერავინ ვერ შეაფერხებს

ამანაც დაარწმუნა საფრანგეთის სოციალისტები და მუშები, გერმანიაში ჩვენც იმ აზრისანი ვართ რომ კაცობრიობა მხოლოდ „სოციალიზმის“ სწავლა-მოძღვრების განხორციელებამ უნდა გაბედნიეროსო, ამიტომ საჭიროა სოციალიზმის გავრცელება და შეერთებულის ძალიან ფიცლის პატრონებთან ბრძოლაო.

ამ სიტყვებმა ლიბკნეხტისამ სხვადა-სხვა მსჯელობა გამოიწვია საფრანგეთის სხვა-და-სხვა გაზეთებში. მთავრობის მომხრე და პატრიოტული გაზეთები სწამებენ ლიბკნეხტს, გულწრფელობით არ იყო ნათქვამი მისი სიტყვაო. ერთი გაზეთი ხომ „ჯაშუშობის“ ბრალსაც-კი სდებს. რადიკალურს გაზეთს „Justice“-ს ლიბკნეხტი საფრანგეთის სოციალ-დემოკრატთათვის ძლიერ სასურველ და საიმედო კაცად მიაჩნია...

ერთი საყურადღებო ამბავიც უნდა აღვნიშნოთ საფრანგეთის ცხოვრებისა. აგვისტოს თთვეს შესრულდა ასი წელი მას აქეთ, რაც საფრანგეთში 1792 წ. რესპუბლიკა დაარსდა. საფრანგეთის რესპუბლიკამ დიდის ამბით იდღესასწაულა რესპუბლიკის ასის წლის შესრულება.

მაგრამ მეფობის აღდგენის მოსურნენი კიდევ ყოფილან საფრანგეთში. ასეთი, ყოფილა გრაფი პარიჟელი, რომელმაც რესპუბლიკის ასის წლის შესრულებისა გამო დღესასწაულის დროს საჭიროდ დაინახა, გაეგზავნა თავისი წარმომადგენელი ოსონვილი ქ. მონთობანს და დაავალა სიტყვა წარმოეთქვა იმის შესახებ, რომ რესპუბლიკის დაწესებით ხალხმა ვერა ისარგებლა რაო და ისევ მეფე უკედ მოუყენა საფრანგეთსაო.

ოსონვილის სიტყვას გრაფმა პარიჟელმა დაუბატა წერილი და იმ წერილში რამდენიმე სიტყვა სთქვა მუშებისა და ახლანდელ სოციალურ გარემოებათა შესახებ და მით უნდოდა ხალხის გული მოეგო. ამის შესახებ გაზეთი „Temps“ სწერს: დიდი ხანია, რაც ძველი მეფობა გადავარდა და ახალი მთავრობაც დაარსდაო და ახლა ძნელია, მეტად ძნელი, მეფობის აღდგენა იმ სახელმწიფოში, სადაც ისეთი მთავრობა არსებობს, რომელიც მეფობას აღარას გზით აღარ შეიწყნარებსო.

ენშმარიტების გამარჯვებასა!.

დიდ, ბევრი რეგრესი დაუმარცხებია პროგრესს. გამოვიდვიძოთ ჩვენც და ავი ბოლილით დავამარცხოთ. დღეს, თუ რომელსამე ევროპიელს თავი მოაქვს თავისის სამშობლოს წარმატებით, შესაძლოა ერთს დროს ჩვენმა სამშობლომ გადაეპარბოს სიკეთით იმ თავმოწონებულ ევროპიელის სამშობლოს, რადგანაც „წინანანი უკან, უკანანი წინო“, თვით მამა სიბერძნისა და სათნოებისა ჰბრძანებს ამას, და ჯობთა ჯობი არ დაილევაო, გვასწავლის ჩვენი ანდაზა. მხოლოდ მიუცილებლად საჭიროა დაუცხრომლად ვიმხნეოთ და ვეძიოთ კეთილი. „იმხნევეთ და გაძლიერდითო“, „ეძიებდით და ჰპოვებდეთო“, ჰბრძანა უფალმა, ყოველად შემძლემ და მეცნიერმა. ნუ, ნუღა დაველუპნენით საფლავის კარამდე მიმყვანს „ხვალე-ხვალეს“ ძახილს. „ნუ ხარ, კაცო, უთავბოლო, ნუ იძახი: ხვალე, ხვალე! წუთი-სოფლის სტუმარი ხარ, შეუფდეკი საქმეს მალე; არ დაჰკარგო

დრო უბრალოდ, რაც ავი გჩირს— მოიშალე, ხორცსა შენსა მიწა შესჭამს, სულისთვის იფარხმალე“. თუნდაც რომ ათასი მოღალატე მტერი და მოშურნე დუშმანი გადაგიდგეს და გული არსად გაგილახვრონ ბოროტების ისარით. „გახსოვდეს: მტვრად იქცევიო“, ამბობს ლათინური ანდაზა, და ნეტავი იმას, ვისი მომავალი საფლავის ქვა ღირსი შეიქნება შემდეგის სიტყვებისა: „აგი გულის თქმა ჭკვით ამოვლაგმე, სამოთხე თვალ-წინ წამოვიყენე, უკვდავ სულისთვის დღე-მოკლე ხორცი ფარად და ხმალად გამოვიყენე. ჩემთა მომმეთა ჭირი და ლხინი ჩემად მივღე— გულს შევიზავე, საქკეყნო საქმეს შევსწირე თავი და მით სახელი გავიუკვდავე. ბოროტის მტრების შურსა და ცილსა ჩემი სისხლი და ხორცი ჰშიოდა, მაგრამ მახსოვდა, ქრისტეც ჯვარს აცვეს, და გულის ტანჯვა ცრემლად მდიოდა“.

დ. მაჩხანელი

(დასასრული იქნება)

წერილი რედაქციის მიმართ

უმორჩილესად კოხოკი, ამ ჩემს წერილს ადგილი მისცეთ თქვენს პატივცემულს გაზეთ „ეკერაცაში“ სამართლის ალსადგენად.

თქვენი გაზეთის ამ წლის № 195-ში დაბეჭდილი ეო ზეტეფონიდგან მოწერილი ამბავი ამის შესახებ, რომ ვითომც მე სოფელს ლეკანში, მარაბამასს, 15-ს ბეგისტას, ეკლესიაში რუსულად მეწერა.

მსურსად ამ ამბავი უნდა მოგახსენოთ შემდეგი: სსენებულს დღეს მე ეკლესიაში ვსწერე ქართულს ენაზედ და ვისთვის უნდა მეწერა რუსულად, რადგანაც მდოცელება მთლად ქართველობა იყო. ბეკეერს, სადაც ან რა ანზრეთ შესახსნა ამ ამბის მომწერმა ასეთი უმარჯოდ ამბავი ჩემს შესახებ, და თქვენი პატივცემული რედაქციაც შეცდომაში რად შეიყვანა და მეც ტყუილა-უბრალოდ ცილი რად დამწამა?!.

მღვდელი ფარნაოზ ვეფხვაძე

1892 წ.
21 ენკენისთვეს

ᲓᲔᲮᲔᲨᲘ.

29 სექტემბერი

ᲐᲗᲘᲜᲐ. უკვე იერიბებიან სტუმრები ნეფე-დედოფლის ქორწინების 25 წლის შესრულების გამო.

ᲕᲔᲜᲐ. გათავდა საერთა-შორისო სამუსიკო და სათეატრო გამოფენა. როგორც შემოსავლით, ისე ექსპონატებით ეს გამოფენა ვერაფერს გამოფენა იყო.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ. ამტკიცებენ რომ ხოლერა არ გაჩენილა მარსელშია.

პალატაში უნდა შეეკითხონ სამინისტროს, რა შედეგი მოჰყვა იმ მთავრობის მიერ შენიშნულს საქმეს, რომ ფრანგებისა და დაღომელების ომში დაღომელებს აღმოაჩნდათ საჭურველი გერმანულის დამღითაო.

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘ. ორშაბათს საღამოს იმპერატორი წაბრძანდა ვენას.

ᲕᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲑᲘᲠᲟᲐ, 25 ᲡᲔᲥᲢ.

	მყიდველისა.	გამყიდველისა.	გაყიდვულია.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ᲩᲣᲗ-ᲛᲐᲜᲐᲗᲘᲐᲜᲘ ᲝᲥᲠᲘᲡ ᲢᲐᲛᲐᲨᲝᲕᲜᲘᲡ ᲙᲣᲞᲝᲜᲘᲡ .	7,93 / 158 1/3	7,96 / 159 1/4	— ,, / — ,,
ᲛᲜᲘᲗᲘᲐᲜᲘ ᲕᲐᲠᲪᲚᲘᲡ ᲫᲕᲣᲚᲘ	1,08	1,10	— ,,
5% ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘᲡ ᲨᲔᲜᲐᲒᲐᲜᲘᲡ ᲡᲘᲚᲘᲡ ᲛᲝᲛᲪᲔᲚᲘ ᲑᲘᲚᲔᲗᲘ	101 3/4	— ,,	— ,,
—ᲛᲔᲝᲠᲔᲡ	— ,,	— ,,	191 1/4
ᲡᲐᲡᲐᲦᲚᲝ-ᲛᲬᲘᲤᲝᲜᲘ ᲗᲐᲒᲐᲜᲐᲨᲠᲝᲜᲘᲡ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ ᲛᲝᲛᲪᲔᲚᲘ. ᲫᲣᲠᲕᲔᲚᲘ . .	— ,,	— ,,	191 1/4
ᲒᲘᲠᲐᲜᲒᲐᲜᲘᲡ ᲫᲣᲠᲕᲔᲚᲘᲡ ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ: 6%.	102 1/4	— ,,	— ,,
5%.	99,87	— ,,	— ,,
ᲛᲔᲝᲠᲔᲡᲘᲡ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ 6%.	102 1/4	— ,,	— ,,
5%.	99,87	— ,,	— ,,
5% ᲝᲚᲒᲘᲒᲐᲪ. ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲡᲐᲥᲠᲔᲓᲘᲢᲝ ᲡᲐᲖᲗᲐᲒᲐᲓᲝᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ	98 ,,	— ,,	— ,,

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

ᲠᲐᲙᲘᲜᲘᲡ ᲒᲖᲘᲡ ᲛᲘᲛᲘᲗᲘᲡᲐ

ტფილისიდგან ბათუმს მიდის საფოსტო მატარებელი 9 ს. 30 წ. დილ.

ბათუმიდგან ტფილისს მოდის. . 9 ს. 52 წ. საღ.

„ . . . . . „ . 12 ს. 25 წ. შუად.

ტფილისიდგან ბაქოს მიდის 1 ს. 25 წ. შუადღ.

ბაქოდგან ტფილისს მოდის „ . . 5 ს. 50 წ. საღ.

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲒᲐᲜᲯᲐᲡ ᲨᲣᲐ.

ტფილისიდგან განჯას მიდის . . 9 ს. 20 Წ. საღ.

განჯიდგან ტფილისსმიდის „ . . 7 ს. 30 წ. დილ.

ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲓᲐᲛ ᲒᲐᲓᲐᲚᲘ:

ᲩᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘ: დღისით 4 საათზე მოკლე გზით, შეიღლის ნოვოროსიისკში, კვირაობით დამის 2 საათზე, შორის გზით, შეიღლის ფოთსა და ყველა ნავთსადგურში. ᲝᲠᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ, საღამის 7 საათზე, საზღვარ გარეულ სტამბოლში.

ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡᲐ ᲓᲐᲛᲝᲓᲘᲡ:

ᲝᲠᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘ: საღამზე, ოდესიდგან, შორის გზით. ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲝᲗᲘᲗ, დილით, ოდესიდგან, მოკლე გზით, გამოიგლის ერჩსა და ნოვოროსიისკზე. ᲙᲕᲘᲠᲐᲝᲑᲘᲗ დილით, სტამბოლიდგან.

ᲤᲝᲗᲗᲨᲘ ᲓᲐᲛᲝᲓᲘᲡ:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდგან კვირა დილით, განთიადისას.

საფოსტო და სახალხო ოდესიდგან ორშაბათობით, დღისით.

სახალხო და საქონლისა კვირაობით, საღამზე, ოდესიდგან. ᲡᲐᲮᲐᲚᲮᲝ და საქონლისა ბათუმიდგან ᲩᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ, გადისათს.

ᲤᲝᲗᲗᲘᲓᲒ ᲒᲐᲓᲘᲡ:ᲜᲘ

საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეიღლის, კვირაობითდილის 8 საათზე

საფოსტო და სახალხო ორშაბათობთი-საქმის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, დილის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ᲩᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ, ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეიღლის.

საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებიან უსაგზლოდაც.

ᲒᲐᲛᲝᲬᲘᲡᲐᲓᲔᲑᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐᲜᲘ

ᲜᲘᲮᲠᲘ

1892 წ. 18 ენკენისთვიდგან ახალ განკარგულებამდე.

თეთრი პური რუსული 1 გირ.	„	კ.	
წოფილი „ 1-ის ხარისხ.	„	„	„
„ „ 2			
თონ. წოფ. პურ. 1 ხარ.	„	„	„
„ „ „ 2	„	„	„
„ „ „ 3	„	„	„

ᲯᲕᲐᲠᲘᲡ ᲛᲐᲛᲘᲡ ᲞᲣᲠᲘᲡ ᲚᲐᲕᲐᲨᲘ.

1-ის ხარ. პურ. ლავაშ. 1 გ.			კ.
მე-2 „ „ „ „			.
მე-3 „ „ „ „			„
ძროხის ხორცი 1-ის ხარისხისა	6		„
„ „ 2 „			„
სუკი — — —	12		„
ცხვრის ხორცი — —	7		„
ღორ. ხორ. უტყაოდ 1 ხარ.			„
მე-2 ხარ. ტყავიანად			„

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲚᲔᲑᲐᲜᲘ

ᲐᲕᲔᲯᲘ

სხვა-და-სხვა, ოჯახის ნივთები დაიმოხა ისყიდება ტფილისიდგან წასვლის გამო. სამაღლონო სკოლა, მუშტაიდის ახლო, სკოლის მმართველის სახლში. 3—2

სომეთა სასულიერო ნერსესიანის სემინარიის საბჭო ამით აცხადებს, რომ 8 ოქტომბერს, საღამოს 8 საათზედ, დანიშნულია საჯაროდ ვაკრობა (განუმეორებლად) 21 დუქნის იჯარით გაცემისა; დუქნები სემინარიის ძველ შენობის პირდაპირა. პირობათა შეტყობა შეიძლება სემინარიის სამმართველოს კანცელარიაში, ყოველ დღე, 10—12 საათამდე, კვირა უქმეს გარდა.

ძველი სენაკის ბაზრობა (აარმუკ), რომელიც გადაღებული იყო ხოლერობის გამო, ახლა, მთავრობის ნება დართვით, დაიწყება 3-ს ოქტომბერს და განგრძობა, ჩვეულებრივ, დაბა ძველს ძენაკში. 3—1

გმოვიდა და დაურიდა აგენტებს.

ქუთაისის ამხანაგობის მიერ გამოცემული

1) „ᲡᲣᲠᲐᲗᲔᲑᲘ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ ᲪᲮᲝᲕᲠᲔᲑᲘᲡᲐᲜ“

დუტუ მეგრელისა;

2 „ᲓᲔᲓᲐ-ᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲗᲐᲕᲒᲐᲓᲐᲡᲐᲒᲔᲚᲘ“

(აპენინის და ანდის მთები)

ე. დე—ამიჩისისა.

მსურველთ შეუძლიანთ მიმართონ ამავე ამხანაგობის შემდეგს აგენტებს: ქუთაისში ძმ. ჭილაძეთა და წერეთლების წიგნის მაღაზიებს.

ტფილისში წერა-კითხვის და ტფილისის ამხანაგობის მაღაზიებს; ოზურგეთში თავართქილაძის წიგნის მაღაზიას;

ბათუმში მ. ი. ნიკოლაძის გაზეთების, და წიგნების საგენტოს;

გორში არ. კალანდაძის სტამბას;

ზესტაფონში თ. ხუსკოვაძეს და ი. კაკაბაძეს;

ფოთში ნოდიას წიგნის მაღაზიას;

კუკავაში ტ. კახიძეს;

საჩხერეში ყარამან ჩხეიძეს;

ახალ-სენაკში თავართქილაძის მაღაზიას;

ძველ-სენაკში ი. გოგოლაშვილს და ლ. აღლაძეს;

ოზემჩირეში ი. ეგგელაშვილს;

ხონში ნ. წერეთელს;

ახალციხეში გრ დეკანოზიშვილს;

თელავში მიხ. ცისკარაშვილს;

სიღნაღში მაჭავარიანის წიგნის მაღაზიას;

ონში ნიკოლოზ მრეველიშვილს;

სოხუმში ნ. ბერძენიშვილ ასულს.

ბაქოში გ. ხუტუნაიშვილს;

ყარსში მ. მუსელიანს;

ზაქათალაში ტ. რეხილაძეს;

განჯაში დ. ქვლივიძეს;

ბადდადში ნ. ტყეშელაშვილის ასულს;

ერევანში ს. კასრაძეს;

სამტრედიაში გელეიშვილის წიგნის მაღაზიას;

ქუთაისის რკინის გზის სადგურზედ ი. ხეთერელს. (6—2)

ᲙᲐᲑᲘᲚᲘᲡ ᲔᲥᲘᲛᲘ

Ა. Ი. ᲝᲠᲑᲔᲚᲘ

სოლოლაკზედ, სკუთ. სახლებში №№ 14—16

ავადმყოფებს მიიღებს:

დილით 8-დგან 12 საათამდე.

საღამოთი 4-დგან 6 საათამდე.

ᲙᲘᲠᲘᲐ-ᲣᲥᲛᲔᲑᲘ ᲓᲦᲔᲔᲑᲘ

დილის 8 საათიდგან ნაშუადღევის 2 საათამდე. (150—116)

„ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲘᲡ“ ᲬᲘ�გᲜᲘᲡ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐᲗ

	მან.	კაპ.
მიიღო გასასყიდად ახალი წიგნები		
ბნელო, მოთხრობა ნ. მელანიასი	„	40
ქართული კედლის კალენდარი 1892 წ. . .	„	20
თხზულებანი ალ. ყაზბეგისა (მოჩხუბარიძისა) ავტორის სურათით და ფასმიღებული I, II და III ტომი თითო ტომი. .	1	40
იგივე მშვენიერს ქაღალდზედ და მშვენიერის ყდით, თითო ტომი ცალკე	2	50
სამივე ტომი.	7	„
სამზარეულო ქართულისა და ევროპიულის საჭმელებისა	1	80
თხზულებანი ი. დავითაშვილისა	„	20
მარაბდა, პოემა ან. ფურცელაძისა	„	20
წყალობა პოემა მისივე .	„	20
სურამის ციხე მოთხრობა ჭონქაძისა	„	25
თამარ, სპარსული ლეგენდა	„	10
დემონი ლერმონტოვისა, თარგმანი მამია გურიელისა.	„	15
ცდა I, II და III ნაწილი. თითო ნაწ. ცალკე. .	„	50
სხვერპლი, მოთხრობა დ. კარიჭაშვილისა .	„	30
აქვთები ბოთხრობანი დ. ერისთავისა	„	50
ონლეკ ერისთავი, ისტორიული პოემა აკაკისა .	1	„
კიკოლიას ნაამბობი, პოემა მისივე	„	20
პატარა-კახი ისტორიიული დრამა ლეკსად მისივე .	„	50
საყმაწვილო ამბები მისივე	„	40
ძმურ სიტიყვა, დ. მაჩხანელისა, მეორე გამოცემა.	„	25
თამარიანი ლექსად ს. გუგუნავასი	„	50
საქართველოს დასურათებული კალენდარი 1892 წლის შედ. და გამოცემული ვ. გუნიას მიერ ფასი	„	45
რამდენიმე მოთხრობა რაფფისა, ავტორის სურათით და მოკლე ბიოგრაფიით.	„	25
სამი ცელქი, საყმაწვილო სურათებიანი წიგნი შ. მღვიმელისა . . .	„	20

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ ᲐᲛᲮᲐᲜᲑᲐᲜᲝᲑᲘᲡ ᲡᲐᲐᲒᲔᲜᲢᲝ

Მ. ᲓᲔ-ᲚᲐ ᲤᲐᲠᲘ ᲓᲐ ᲐᲛᲮ.

ნეკეს ᲞᲠᲝᲡᲞᲔᲥᲢᲘ, № 44

ᲘᲧᲘᲓᲔᲑᲐ ᲛᲝᲛᲓᲒᲔᲑᲘᲐᲜᲘ ᲑᲘᲚᲔᲗᲔᲑᲘ

I, II და III სესხია ნაწილ-ნაწილ ფულის გარდახდით თვეში 5 მან. და მეტისა

სყიდვის დდიდანვე მოგება სრული საკუთრებაა მყიდველისა

რადგან ბანკი მცირე სარგებელს იღებს ბილეთის ფასის გადახდის დიდს ხანს განკრძობისათვის, ამიტომ სყიდვა ბილეთისა ამ ბანკში ბეკრად იაფად ჯდება, ვიდრე სხვაგან.

ნამგალეთ-ᲛᲔᲢᲘᲝᲠᲘᲡᲐᲜ გამოსაკარაშუბის ბადე-ცხრილება შეიძლება გაკეთებულ საკეტრეტში, რომელიც აზლვევებს ბილეთებს და უზრუნველი ჭეშტს გაბათლებისაგან 65 კაპეიკად.

ᲔᲢᲘᲠᲝᲜᲣᲚᲘᲗᲘ ᲤᲣᲚᲘᲡ ᲡᲔᲡᲮᲘᲡ ᲨᲝᲜᲘᲡ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲜ ᲥᲐᲦᲐᲚᲓᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲒᲘᲠᲐᲕᲔᲑᲘᲗ. ᲡᲐᲠᲒᲔᲑᲔᲚᲘᲡ ᲕᲘᲦᲔᲑᲗ 5% ᲓᲐ 1/4% ᲙᲝᲛᲘᲡᲘᲡᲐᲡ.

საგენტო იმყოფება სოლოლაკში, სტარო-ინსტიტუტის და სადოვიას ქუჩების კუთხეში, სახლი როტინოვისა. საგენტო ღია ღილის 9 საათიდგან საღამოს 6 საათამდე.

ᲐᲒᲔᲜᲢᲘ: ᲡᲘᲛᲝᲜ ᲞᲐᲨᲣᲚᲘ ᲫᲘ ᲡᲘᲚᲐᲒᲠᲨᲢᲔᲘᲜᲘ

ᲒᲣᲜᲔᲑᲘᲡ ᲙᲐᲠᲘ

დაიბეჭდა წერა-კითხვის საზოგადოების მიერ მეშვიდე გამოცემა, გადმოგებეული უცვლელად მეხუთე გამოცემიდგან, რომელიც სახელ-გაკეთებულია (рекомендовано) განათლების მინისტრისაგან როკორც „მშვენიერ-სახელმძღვანელო ქართულის ენისა სახალხო სკოლებისა და პროგიმნაზიებისათვის“, და აგრეთვე უწმიდესის სინოდის მიერ. ფასი მკვიდრი და ლამაზი ყდით ოთხაბაზუნალითუნი (90 კაპ.), უყდოდ ეს გამოცემა არ ისყიდება. ვინც ნაღდ ფულზედ იყიდის ათ ცალსა, წიგნი დაეთმობა ოთხ აბაზად, ვინც ოცს ცალსა—თხუთმეტ შაურადდავინც ოც-და-ათს ცალსა—თოთხმეტ შაურად.

სხვა ქალაქებიდგან წიგნი უნდა დაიბარონ ამ ადრესით: въ Тифлисъ, въ книжный магазинъ Общества грамотности, Банковскій Караванъ-Сарай, № 125 и 126.

ᲡᲐᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲝ ᲓᲐ ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“

1892 წ. 1-ს იანვრიდამ გამოვა ყოველდ-დე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

12 თოვეთ. . .	10 მ.—კ.	6 თოვეთ . . .	6 მ.—კ.
11 „ . . .	9 „ 50„	5 „ . . .	5 „ 50„
10 „ . . .	8 „ 75„	4 „ . . .	4 „ 75„
9 „ . . .	8 „ —„	3 „ . . .	3 „ 50„
8 „ . . .	7 „ 25„	2 „ . . .	2 „ 75„
7 „ . . .	6 „ 50„	1 „ . . .	1 „ 50„

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“ მთელის წლითი დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარეგან მცხოვრებთ უნდა დაბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით: Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“.

თუ ტფილისში დაკვეთილი გაზეთი ტფილისს გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თვეის განმავლობაში დაიკვეთა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თვის პირველ დღიდგან გაეგზავნება. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ᲤᲐᲡᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲕᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითო ჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრულდა უკანსკნელი გვერდი 30 მანთი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანთი. რიგსეი სტრიქონებისა გამოინგარაშება ამის გვერდობაზე, რამდენს ადგილსაც დაიკერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები კორესპონდენციები, რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოგზავნონ. მიღებული ხელ-ნაწერები, ან საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. არ-დასბეჭდნ ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციას ეკუთვნ მოსთხოვენ.

არა-გვარს მოწერ-მოწერას არ-დასასბეჭდთა ხელ-ნაწერებისა და წერილების შესახებ რედაქტი არა ჰკისრულობს.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, პირველ საათიდგან სამ საათამდე-და საღამოობით 7-დგან 8 საათამდე.

რედაქტორ-გამომცემელი ᲘᲚᲘᲐ ᲭᲐᲕᲭᲐᲕᲐᲫᲔ.